

6. ZPRAVODAJ

u příležitosti 62. Loutkářské Chrudimi

Závěrečník

Všimli jste si záhonu kolem Divadla Karla Pippicha? Těch barev a tvarů, krásných, pravidelných, ale také podivně rozčuchaných, divokých. Některé kytky přerostly ostatní, jiné se krčí při zemi, jedny už lehce usychají, zatímco jiné jsou dychtivě rozvinout své květy. Dohromady vytváří přepestrý obraz, příjemný na pohled. Není snadné se zaměřit jen na jeden, a stejně tak není snadné označit ten nejkrásnější. Právě takový byl loutkářský festival, s kterým se dnes loučíme. Příští rok rozkvetou nové květiny, které budou tak trochu podobné, ale přece jiné – čerstvé a jedinečné. A stejně tak už dnes v hlavách loutkářů vznikají zárodky nových inscenací, kterými překvapí diváky napřesrok.

Divadlo je magické právě ve své proměnlivosti, pomíjivosti a v tušení budoucího. Co zůstává? Zážitky, bezprostředně spojené s tím, co jsme prožili, jak jsme se právě cítili, a třeba také s tím, jaké bylo počasí a koho jsme potkali. Atmosféra každého

festivalu je jiná. Loutkářská Chrudim má kromě starobylého půvabu a vůni malebného města v sobě také energii těch, kteří sem na týden přijeli – aby předvedli spřízněným duším to, na čem celý rok pracovali, aby se setkali se starými známými a poznali nové přátele. A specifická je samozřejmě i přítomností dětí, od miminek až po ty dospívající, děti zvyklých bezprostředně vyjadřovat své názory a pocity. Jsem přesvědčena, že právě děti, které si tady poprvé vyrobily svou první loutku, zažily první dotek tajemného světa divadla, se sem budou vracet i jako dospělí. Možná i proto, aby si připomněly ten první iniciační zážitek, aby vypadly z kolotoče všedních dnů a staly se součástí jednoho velkého svátku na počátku léta.

Šedesátý druhý ročník Loutkářské Chrudimi končí, ať tedy žije ten příští!

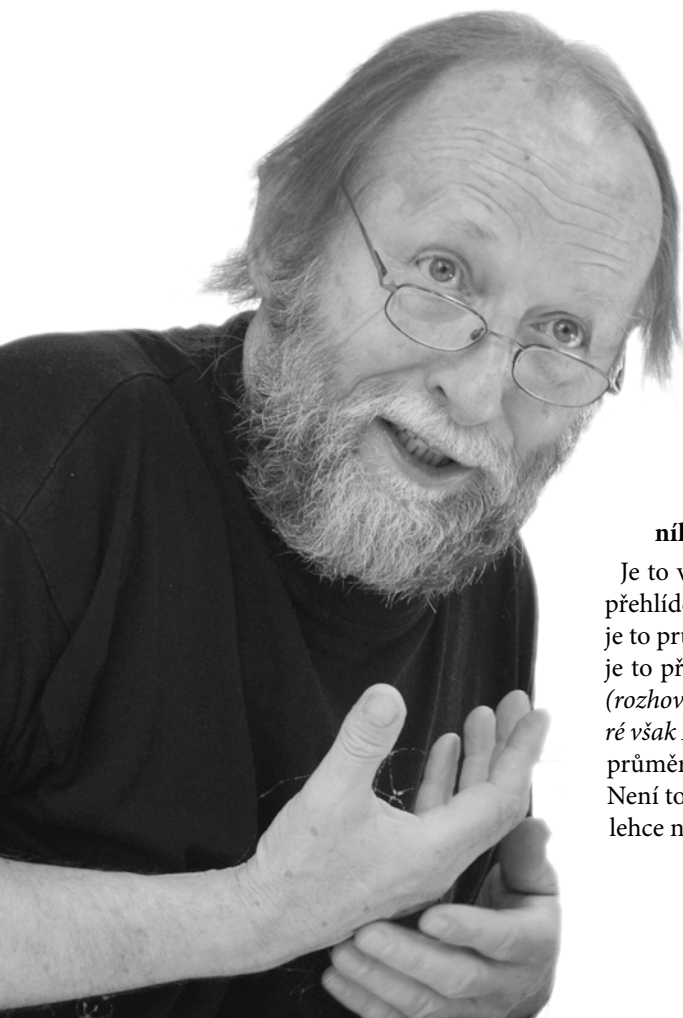
Jana Soprová

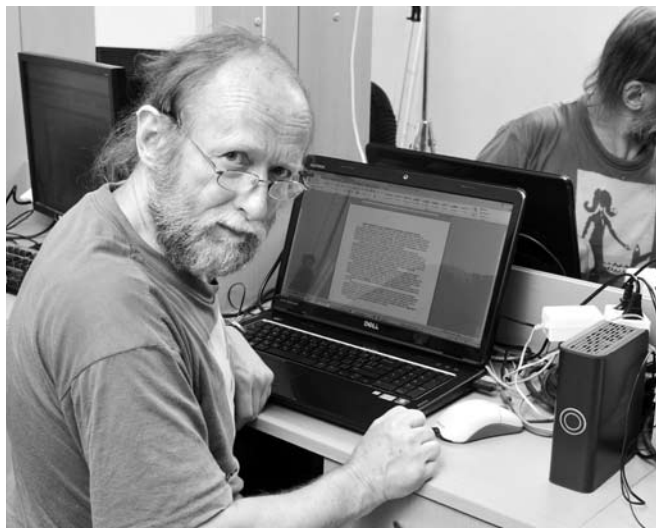
Umět to s loutkou

Luděk Richter je na letošní Chrudimi předsedou poroty a lektorem dramaturgicko-režijního semináře. Kromě toho přispívá recenzemi do *Zpravodaje* a tu a tam odesílá texty k publikování na webu. I na Chrudimi, jak je pro něj obvyklé, intenzivně sleduje a reflektuje loutkové divadlo.

Bližíme se k závěru přehlídky, téměř všechna představení hlavního programu již byla odehrána. Výsledky letošní přehlídky samozřejmě ještě nejsou známy, ale přesto se zeptám: jak bys hodnotil letošní ročník?

Je to vždycky osobní a subjektivní hodnocení; já to mám tak, že pokud jsou na přehlídce dvě výjimečná představení – v tom smyslu, že bych je chtěl znovu vidět – je to průměrná přehlídka. Pokud je pouze jedna nebo žádná taková inscenace, pak je to přehlídka podprůměrná. Mohou být na to samozřejmě i jiné názory. Zatím (rozhovor proběhl před posledním představením hl. programu *Pohyblivé obrázky, které však Luděk zná z jiné přehlídky – pozn. autora*) se mi tato přehlídka zdá jako spíše průměrná. Inscenace, které bych chtěl znovu vidět, jsou tady zhruba dvě až tři. Není to tedy úplně špička, je tady pár věcí problematických, ale i několik inscenací lehce nadprůměrných. Vidím to jako přehlídku slušného průměru.

Dá se na letošní LCH, nebo řekněme v několika posledních letech, vysledovat nějaký obecnější trend? Zaznamenal jsi nějaké oblíbenější nebo častěji se vyskytující téma?

Od této přehlídky mi ještě chybí patřičný odstup, proto bych raději mluvil o dění v posledních letech. Zdá se mi, že se pomalu – zaplatť pánbůh – vrací práce s loutkou. Když jsem samostatně začínal dělat inscenace na přelomu 70.–80. let minulého století, byl jsem jeden z těch, kteří nechtěli dělat tradiční divadlo, tzn. nedělat divadlo, ve kterém jde hlavně o to, předvádět řemeslo s loutkou (i když uznávám, že řemeslo je taky třeba). V posledních dvaceti letech, do značné míry ve spojitosti s postmodernou, se to podle mě vyvíjí tímto směrem. Dělá se dost konceptuálních, nápaditých věcí, ale na provedení se trochu kašle. Z mnoha nápadů – počínaje výběrem loutky až po způsob hraní – se stalo klišé. Teď se mi zdá, že se trochu více objevují inscenace lidí, kteří mají svou koncepci, v níž hledají nějaké významy, ale nejde jen o předvádění řemesla. Při tom jsou přesvědčeni o tom, že řemeslo je nezbytné, aby se to všechno nerozplynulo tak, jako například na bývalé loutkářské katedře.

A pak je ještě jeden trend, který v posledních pěti, šesti letech pozoruju, a to důraz na výtvarnou stránku. Často se objevuje výtvarnost, která sahá až za hranice loutkového divadla, jakési dynamizované výtvarno. Navíc se vrací specifická výtvarnost loutkového divadla. Poznává se, zda má divadlo svého výtvarníka, nicméně výtvarností by to nemělo končit. Do proudu výrazně výtvarného divadla z mého pohledu jako nejvýraznější reprezentanti patří Hanka Voříšková se svou osobitou poetikou, hořovičtí Na holou, Tate Iyumni, ale i další.

Jaké je vlastně postavení předsedy poroty, kterým jsi na letošní LCH? Je to funkce pouze formální a reprezentativní, nebo máš v něčem více pravomocí?

Vždycky záleží na okolnostech. Konkrétně s letošní porotou to funguje dobře v tom, že si – zejména v diskuzích předtím, než inscenace rozebíráme na veřejnosti – nasloucháme a snažíme se pochopit druhého, pokud to vidí jinak. Z tohoto pohledu žádného předsedu nepotřebujeme. Byl jsem vždy pro to, aby na diskuzích byl i někdo mimo porotu, kdo by měl čas sledovat diskuzi, udávat jí směr a zároveň tam byl sám za sebe, ne za porotu. Podle mě se to velmi dobře naučil Jakub Hulák. Já se v tomto angažuju spíš ve „vnitřní“ práci, mou povinností navíc bude – samozřejmě ve spolupráci s ostatními – připravit nějakou závěrečnou řeč, kde by se měly pojmenovat obecnější

rysy téhle přehlídky. Takže funkce předsedy tady není nějaká klíčová role, avšak není ani úplně formální.

Jak vnímáš roli porotce, zejména na amatérských přehlídkách? Má být rádce, kritikem, anebo snad „jen“ mluvčím divákem? Jakým způsobem by měl formulovat své názory: myslíš, že se má snažit být empatický a hledat i v méně zdařilé práci pozitiva, nebo by naopak měl vždy vyslovovat své pochybnosti?

Ač se to některým nezdá, je to opravdu obtížná a mnohostranná role, na kterou je kladeno opravdu hodně požadavků. Odjakživa patřím k těm, kteří si nemyslí, že by se napřed mělo říct něco pozitivního, a pak pojmenovat to negativní. Snažím se vždycky najít v inscenaci něco klíčového: jednak s ohledem na to, z čeho inscenace vychází, a pak i v celkovém uchopení. V tomto smyslu se snažím uvažovat o tom, co je v daném představení kvalitní a co je na překážku.

Trochu mám strach z toho, že by – jako někdy v minulých letech – na diskuzích a v názorech poroty nebylo vlastně poznat, kdo je lepší a kdo horší. Myslím, že nevádí, pokud má k tomu člověk sklony, být i na dobré soubory přísnější. Ale mělo by přitom být poznat, že jsou opravdu lepší než jiní. Další otázkou je, komu jsou tyto reflexe určeny. Na krajských přehlídkách by porota měla poradit, naznačit, v čem může být problém, ale dotyčný se musí sám rozhodnout, jestli s tím souhlasí a případně se podle toho zachovat. Tady, o stupeň výše, na celostátní přehlídce, by diskuze a rozbory za účasti poroty měla být především společným přemýšlením o divadle. Nemají být tedy určeny jen pro hodnocení soubor, ale i pro lidi, kteří přijdou na diskuzi. Považuju za dobré, když si účastníci na leccos přijdou sami, než když je jim to někým „jenom“ řečeno.

Co si vůbec myslíš o reflexi amatérského divadla? Je v něčem zásadně odlišná od reflexe divadla profesionálního? Máš dojem, že má třeba větší vliv na vznikající díla, protože profesionální tvůrci si obecně do své práce nenechají tolik mluvit?

Sleduju více oborů, ale nejbližší je mi samozřejmě loutkářství. Myslím, že za posledních zhruba 30 let loutkové divadlo docela vyrostlo v tom, že se nesnaží napodobovat a dohánět profesionální divadlo. Že si hledá nějakou vlastní cestu a v nejlepších případech ji i nalezne. Ne jenom tím způsobem, že se řekne: „na amatéry je tohle dobrý“. To se podle mého daří i díky kritice, díky jiným názorům na divadlo, než mají tvůrci, byť ta kritika někdy dost bolí. Myslím si, že to nejvíce pomohlo těm souborům, které jsou ochotny naslouchat a přemýšlet o věcech – ale ne tím způsobem, že by nekriticky přejímali názory poroty a snažili se jim přizpůsobit. Tato konfrontace podle mě profesionálnímu divadlu chybí. V amatérském divadle, a speciálně v oboru loutkářství, recenzí vlastně tolik není, proto si myslím, že právě festivalové reflexe mají velký význam.

Jsi autorem několika odborných knih. Přestože jsou podloženy značnými teoretickými znalostmi, vždy na mě působily dojmem, že se ve svých postřezích snažíš být co nejkonkrétnější a chceš, aby text mohl být pokud možno využit prakticky. Jak vnímáš propojení divadelní teorie a praxe?

Vystudoval jsem činoherní režii na DAMU, a tak se samozřejmě snažím číst i teoretické práce, ale nejvíce vycházím z praxe. Tady nacházím nejvíce nových podnětů a vlastně mi

to nejvíc pomáhá. Ale zkusím to říct ještě trochu jinak: Když přijde múza a líbá tě, a všechno jde samo (což samozřejmě není tak často), teorie jde trochu stranou. Přijde na řadu až v některé další, kontrolní fázi. Nicméně, teorie je potřebná v tom, že pomůže najít východiska uvažování – v čem začít a jak se odrazit; a může fungovat také zpětně, právě jako kontrolní nástroj. Teorie je vlastně to, co už se sepíše do nějakých zákonitostí, takže možná by bylo přesnější říkat přemýšlení o divadle. Zcela chápu, že lidi, kteří jsou geniální, teorii vlastně nepotřebují, protože genialita spočívá v tom, že to z člověka takřkajak vypadne a je to hotové. Ale myslím si, že i pro takové osobnosti je obecnější přemýšlení o divadle možný a vhodný nástroj ke kontrole.

Myslíš si, že je amatérské, nebo konkrétně amatérské loutkové divadlo jako takové v současnosti něčím omezováno, anebo se – právě pro své v pozitivním smyslu slova amatérství – dá chápat jako divadlo skutečně nezávislé?

Pokud bych řekl, že není důležité mít jisté materiální jistoty, jako mít kde zkoušet apod., asi by mi to dost lidí vyčetlo. A vím, že spousta souborů má velké existenční problémy. Na druhou stranu si myslím, že lidé, kteří opravdu chtějí divadlo dělat, i kdyby měli zkoušet jenom v pokoji, tak se s tím nějak vyrovnají. Samozřejmě taky záleží na tom, jaký druh divadla chce kdo dělat. Je to asi složitější, pokud chce někdo dělat velký plátna s velkým množstvím loutek. Myslím si ale, že základní je vždy chtění a vůle něco dělat, a také to, že člověk ví, co chce.

Další věc, která má podle mě vliv na dnešní situaci amatérského divadla, je to, že po roce 1989 s nastalou svobodou vznikl i jistý chaos v myšlení. Najednou bylo možné všechno, a vytratila se závazná kritéria. To sice mělo jisté výhody, ale v mnoha lidech to vyvolal zmatek. Je hezké, že můžu cokoli, avšak mělo by to být cokoli ve smyslu logiky konkrétního díla. Myslím, že v poslední době se to už trochu zlepšuje.

S Luděkem Richtermem rozmlouval Marek Lollok

Otázka putovní (aneb Zeptejte se. Koho chcete)

V pátek se Magda, Petra, Jana a Tomáš ptali Marka Lolloka a Marek se v sobotu ptal Michala Zahálky. V neděli se Michal ptal Tomáše Jarkovského a ten v pondělí položil otázku Josefu Brůčkovi. Ten se v úterý dotázal Jirky Jelínka a ten položil otázku Terezce Bělohlávkové.

Jak si užíváš svou první Chrudim?

Grgli, grgli – gi, gi, gi...! (Ta otázka zní nepřesně – není to totiž má první Chrudim. Byla jsem tu už vloni a vedla jsem se svými rodiči dlnu a dělali jsme pohádku o Otesánkovi. Moc jsem jim do toho nezasahovala, ale jednou jsem si říkala, že už tam fakt vletím a ukážu jim, jak se dělá dramatická situace...!)

Co ti tu nejvíce chybí?

Áááá – tattatatat...!?! (Kde je zase to prso...!?!)
Zde byl náš rozhovor na dlouho přerušen...

Terezka Bělohlávková si otře bradu a pokládá otázku Michalu Drtinovi:

„Gaba gaba, uáááá jik...?“ a opisuje prstíkem číslici 63...

Diskuze čtvrtá (úterní)

Diskuze začala ve skrovnějším počtu, nicméně zájemci přicházeli i v průběhu a nakonec se debatovalo v poměrně zaplněném sále.

K upravené verzi *Karkulky* zazněly zejména potěšené hlasy. Byla oceněna nápaditost prostředků užitých v poměrně jednoduchém, navíc upraveném příběhu. Právě razantní zásah do známé pohádky se probíral nejvíc. Byly vynechány celé pasáže (setkání *Karkulky* s vlkem, požívání *Karkulky* aj.). Pochybnosti se vznášely nad přísným potrestáním vlka. Celkově převážil názor, že inscenace je adekvátní vzhledem k cílové věkové skupině.

K pětiminutovému gagu *O pejskovi a kočičce* se porota vyjádřila jen krátce. Nejednotnost panovala ve vnímání hudební složky. Vzhledem ke krátké stopáži mohla být anekdota vystavěna precizněji i po technické stránce.

U *Lakomé Barky* jaroměřských jsme měli smíšené pocity: dobrý dojem zanechal herecký projev trojice aktérek, funkční využití formálního nápadu s tabulí; ale přechod k narativní části, stejně jako celý „školní“ rámec inscenace nebyl zcela ozřejměn. Jarka Holasová vysvětlila genezi hry, která si ponechává nemalý význam směrem dovnitř souboru.

Snad nekladněji byla dnes hodnocena inscenace souboru Rámus *Vid', Alenko!* Byla oceněna pokračující osobitá poetika obnoveného souboru, stejně jako uvolněné herectví. Petr Hašek mimo jiné ocenil zvláštní stylizovanost, až surreálnost hry, třebaže by ocenil větší motivovanost používání kuchyňského náčiní. Další diskutující souboru doporučili zaměřit se na světelnou stránku inscenace a jasnější režijní odlišení Alenčiny cesty.

Diskuze poslední (středeční)

Byla otevřena rozpravou o *Loupežnicích a zvířátkách* jabloneckého Vozichetu. Nikdo nepopřel energii souborů, s jakou představení táhli; sporná místa, dle T. Jarkovského přímo „nepořádnost“, byla spatřována v důslednosti respektování nastavených pravidel (hra s loutkou vs. činoherní momenty) a v účelnosti některých pohybových kreačí. Byla připomenuta osobitě se rozvíjející poetika tohoto souboru, která se v tomto případě potkává se zvolenou látkou.

Jako další v pořadí se rozebírala *Road movie* hořovického souboru Na holou. Inscenace, která je jasně založena na výtvarně propracované scéně, byla nejasná svým záměrem: má jít o parodii parodie, „řachandu“ nebo naopak o satiričtější věc? Objevilo se několik kladných hlasů, ale nejčastěji se diskutující vraceli nedotažení naznačených gagů do konce, do jisté míry zastřena zůstala také motivace zvoleného titulu.

Nakonec se mluvilo o inscenaci Hany Voříškové a MUZIGY *Pohyblivé obrázky*. Ačkoli zaznívalo mnoho superlativů, mnoho diskutujících se vyjádřilo, že se o inscenaci nlečko hovoří. Jako první z poroty se Luděk Richter pokusil pojmenovat, v čem je inscenace silná: v dokonalé provázanosti vizuální hudební složky, v jemnosti, se kterou pracuje se všemi obrazovými nápady, i v jistém apelu, který na diváka klade (zejména v momentech překračování forbíny rybářským prutem s předměty, spouštěnými do hlediště). Opravdu drobné technické připomínky byly vysloveny s velkým respektem k inscenaci, která se – slovy Luděka Richtera – pohybuje na hranici dokonalosti.

ML

Uživatel Hloupý Honza použil aplikaci ke změření svého IQ. To se líbí Hloupý Honza.

Loupežníci a zvířátka

Spolek loutkářů Vozichet, Jablonec nad Nisou

Na půli cesty

Soubor Vozichet věru není na Chrudimi žádným nováčkem a během svého působení nejen zde se mu podařilo vytvořit si početný okruh příznivců. A není se čemu divit. Jejich herecký projev (včetně neopomenutelné muzikantské nadstavby) není pouze energický, ale protože vozichetští dobře vědí, kam svou obdivuhodnou energii napřít, jsou na jevišti v tom nejlepším smyslu slova zábavní a sdělní. Navíc přestože jejich dramaturgie ani inscenační postupy nepůsobí nijak ambiciózně, nelze jim upřít snahu o hledání moderních, osvěžujících inscenačních prostředků. Jednoduše řečeno, jejich tvorba v žádném případě nepůsobí omšele nebo vyprázdňeně a je mi sympatická. Jenže...

Po loňské problematice *Malé mořské víle*, kdy patrně nepřilíš šťastnou volbu námětu podtrhli ještě nešťastnější volbou výtvarných prostředků, se tentokrát vozichetští do své vlastní poetiky trefili po mém soudu podstatně lépe. Přesto však i letos zůstává výsledek někde na půli cesty. Proč? Společným jmenovatelem všech problémů jejich inscenace je nedůslednost. Ta začíná už v dramaturgii, protože příběh, který nám

soubor vypráví, není vždy úplně přehledný a stejně tak není jasné, o čem přesně chtějí tvůrci vyprávět. Stejně tak se plno nedůsledností projevuje v samotné realizaci. Počínaje nedodržením zvolených principů rozlišování přímé herecké akce a akce skrz předmět/loutku, nedůsledným pojmenováním prostoru a zacházení s ním, atd. atp. Nedůslednosti se bohužel objevují i v samotném herectví, pro mě jinak největší devize souboru: charaktery jednotlivých zvířátek nejsou herecky vyřešeny takřka vůbec, zvolená stylizace pro zacházení s maňasy mimo centrální kvádr je záhy bez adekvátní náhrady opuštěna, nabídka pro hereckou seberealizaci ve formě jednotlivých honiček zvířátko-loupežník zůstává z větší části neproměněna.

A přesto, přes všechny výše zmíněné nedostatky, není inscenace jabloneckých špatná. Vedle chuti a energie, která z představení číselá, oplývá celou řadou pozoruhodných nápadů, nečekaných a zábavných řešení (za všechny jmenuji aspoň pád ze stromu). Na tenhle soubor je to ale pořád zbytečně málo...

Tomáš Jarkovský

Loupežníci nekňubové a akční zvířátka

Inscenace *Loupežníci a zvířátka* od Spolku loutkářů Vozichet asi mnohým divákům připomněla předchozí didaktickou *Karkulku* s dobrým koncem. Partička z Jablonce si docela vtipně, i když chvílemi trochu neuměle pohrává s postavami loupežníků i zvířátek a většinou se pohybuje v omezeném prostoru dřevěné konstrukce. Z počátku nás naladí na country muziku, která provází celý děj. Symboly loupežníků se stávají klobouky, které pak hrají „samostatně“, ale i jako součást kostýmu. Je třeba říci, že jako zástupné symboly fungují lépe. Maňásky zvířátek (každý z protagonistů ovládá dvě) jsou pestré a každé má svou specifickou charakteristiku, případně hlášku. Musím říci, že mě nejvíce zaujal kačer, který má disneyovský přihlouplý pohled, a na rozdíl od ostatních nemluví, ale mlčí, jen sem tam vypraví skřek. Pohádka samotná dodržuje příběh jen v základních liniích. K němu přidává jakési sociální zázemí – ukáže se totiž, že loupežníci jsou dost velcí nekňubové, neboť ani jeden z nich nemá na loupežničení kvalifikaci, a tak jsou vlastně nakonec rádi, kdy jsou vmanipulováni do role hospodářů ve mlejně. Ukazuje se, že antropomorfizovaná zvířátka to mají v hlavě srovnané daleko lépe než lidi, a dokážou toho náležitě využít. Jak už bylo řečeno, po formální stránce se daří střídavě. Muzika vhodně diváky (hlavně ty malé s tendencí ke skandovnému tleskání) naladí, a honičky (z nichž nejtípnější je, kdy jeden herec ztvárňuje současně loupežníka a zvíře, které jej honí) mají tempo, i když rytmus poněkud drhne. Rytmus představení je vůbec největší problém představení. Chvílemi to tzv. šlape, ale najednou nenadále přijde rozpačitá pomlka (způsobená snad technickými problémy či zapomenutím textu?) a to celku škodí. Nicméně, na dohledném představení plném děti od miminkovského věku, měli loupežníci i zvířátka slušný úspěch.

Jana Soprová

Odposlechnuto

v davu po představení...

- ☉ Líbilo se mi to, hlavně ty klobouky. (Maminka doplní: Moc se mi to líbilo, ale mám pocit, že to není od tří nebo čtyř let, přišlo mi to docela složité. Nevím, jestli to vůbec pochopila. Ale snad jo. Rozhodně to bylo netradiční – kombinace maňásků a klobouků. Navíc ta hudba. Pro děti to bylo na pochození náročnější.)
- ☉ Líbili se mi ty piráti. A domek.
- ☉ Bylo super jak se honili a jak křičeli.
- ☉ Nejlepší byli loupežníci. Ale celý to bylo úžasné a dětem to udělalo radost.
- ☉ Bylo to úžasné. Už jsem to jednou viděl a zase se mi to líbilo.
- ☉ Má to spoustu rytmů, které vyhovují jak nám starším, tak mladším. Takže si zanotujeme a je to navíc známá pohádka, tak je krásně pochopitelná.
- ☉ Jako dobrý, energie z nich šla, příjemný lidi, proč ne.

Rozhovor s Jiřinou Polanskou a Souborem

Vozichet se nám od loňska proměnil, rozrostl...

(nejprve zpívají *Kykyryký tramtalo...*)

- Množíme se.
- Přibyli nám lidé z dospěláckého dramataku. Přešli k nám.
- Někteří jsme úplně nováčci. Začátečníci.
- Já chodím od října.
- Já od března.
- Kombinace starých mazáků, teda možná spíš mladých mazáků a mazánků... (*a herci odchází*)

Jak vznikalo vaše představení?

Podle scénáře Dády Weissové, která ho napsala pro Vozichet, v době, kdy v něm hrálo šest chlapů. Nyní jsme se snažili zapojit staré a mladé mazáky. Dáda nám dovolila, abychom si představení upravili. Řekla nám, že si s předlohou můžeme dělat, co chceme. Hlavně ať ho hrajeme. Myslím, že je to výborný text. Upravila jsem jej, protože původně bylo šest loupežníků a šest zvířátek a to bychom neuhráli. Vymysleli jsme novou scénu, režijní koncept... Až na text je vše naše.

Z Vozichetu vždy sálá energie a nadšení, jak to děláte?

Dávám hercům prostor, hledám, co jim vyhovuje, kde se cítí dobře. Pak se snažím, aby scéna nepolykala právě tu jejich energii, proto se úplně neschovávají za paraván. Navíc jsou skvělá parta. I když přišli noví lidé (případně navrátilci jako Ruda, který s námi hrál a vymyslel hudbu k tomuto představení), na jejich energii na jevišti to nic nepokazilo, zůstala. Zkoušky s nimi jsou neuvěřitelné, díky dospělému dramataku jsou zvyklí si hrát a blbnout. Dlouho blbneme a já vidím, co jim vyhovuje. A z toho pak vycházím.

ptala se Petra Hlubučková

Road Movie

LS Na Holou, Hořovice

Kolaloka sugar free

Soubor Na Holou z Hořovic nám ve své anotaci k představení *Road Movie* tvrdí, že jde v jejich příběhu o přeměnu osobnosti pod tíhou ekonomických, sociálních a psychologických situací. Ve scénograficky velmi kvalitně zpracované inscenaci se však žádná psychologie nekoná. Veškeré výtvarné fóry jako je rychlá přeměna exteriéru a interiéru, používání makro a mikro fokusu (který má ale dost velké rezervy), snové plošné scény, hrací automat, to vše funguje velmi dobře. Celá inscenace se skládá z někdy více či méně povedených vtipných skečů, které ale sami o sobě neposunují děj ani o píď a spíše vzbuzují další otazníky. Celá inscenace plyne v přerývaném tempu a náhle je ukončena titulkem THE END. Otázkou zůstává, zdali pointa příběhu nepřichází ve chvíli, kdy se hlavní hrdina nechtě stává „vynálezcem“ obchodního řetězce Billa.

Dalším z mnoha otazníků je samotný žánr. Je těžké parodovat parodii a samotní autoři (alespoň jejich část) tvrdí, že jde o pokračování Brdečkovi slavné *Koňské opery alias Limonádového Joa*. Tedy o vytvoření „dvojky“ této parodie. Nicméně jako *Limonádový Joe II.* inscenace neobstojí.

Ač mi připadá, že nalézt nové vtipy na téma divoký západ, je už zhruba nemožné, loutkářům z Hořovic se to vcelku daří. Co se nedaří je kontinuita inscenace a vystavení příběhu samotného. Bohužel tomu nepomáhá ani tempo představení, neboť

je velmi často přerušováno zatažením opony a přestavbou scény, která je pocitově delší než je realita. Nicméně vzhledem k možnostem scény by bylo řešením vyplnit přestavbu jiným skečem ve zbylých hracích prostorech.

Velice klamný je také název inscenace, který vyvolává u diváka jistá očekávání. Opět do třetice můj přítel Google a přítelkyně Wikipedie:

Road movie je filmový žánr, v němž hlavní postavy cestují velké vzdálenosti, většinou motorovým vozidlem. **Film** pak pojednává o jejich dobrodružstvích, zkušenostech a proměnách v průběhu cesty. Příkladem může být například americký film *Bezstarostná jízda* nebo český film Jana Svěráka *Jízda*.

K tomu dodám, že příběh **road movie** se odehrává většinou na cestě z bodu A do bodu B a velmi často končí smrtí některého z hlavních hrdinů.

Hořovická verze nás ale zavede z bodu A do bodu A a nestane se v ní prakticky nic (v žádném případě nelze mluvit o slibované psychologické proměně hlavního hrdiny). Bohužel tak jde ve výsledku jen o sérii samoúčelných fórků bez jakéhokoliv náznaku stavby příběhu. A to je myslím škoda, protože už jen dle propracované výpravy a nasazení Hořovických soudím, že to s divadlem myslí vážně. Jejich ambice i potenciál má na víc...

Kamil Badman Bělohlávek

Western není moje gusto

Ocitla jsem se v poněkud překerní situaci. Věřte nevěřte, patřím k posledním jedincům svého druhu, který ani jeden z filmů, na něž představení odkazuje, neviděli. Necítím se tedy být osobou nejpovolanější, nicméně se i tak pokusím o několik postřehů z pozice holky, která nemá páru, vo co de.

Předpokládám, že u dobré inscenace, která ani svou souvislost s předlohou předem nepřiznává, by její neznalost v principu vadit neměla – maximálně bude nepoučený divák ochuzen o několik osvěžujících vtípků. Zdá se, že tak je tomu i v této *Road movie*. Soubor používá jednoduchou scénu s nesporným potenciálem k vytváření vtipných situací či gagů, k čemuž mají předpoklady i marionety (vzdvihneme především roztomilého koně). Většina pokusů však ztroskotává na práci vodičů, která působí rozpačitě a často celkový dojem znatelně kazí. Nejde jen o omylem se objevující ruce, ale také o zbytečné předměty na scéně (koule sajrajtu), o které loutky zakopávají, nebo kaktusy v poušti, které se ve snaze vytvořit iluzi pohybu nesehraně a proti smyslu posouvají.

Kromě samotné práce s loutkou je však problematická i výstavba děje, který není ani nijak zvláště zajímavý, ani prostě zábavný – takový nemastný, neslaný. Škoda, růžová žvýkačka mi totiž vždy velmi chutnala.

Jana Bartůňková

Rozhovor s Ludvíkem Říhou Reřichou

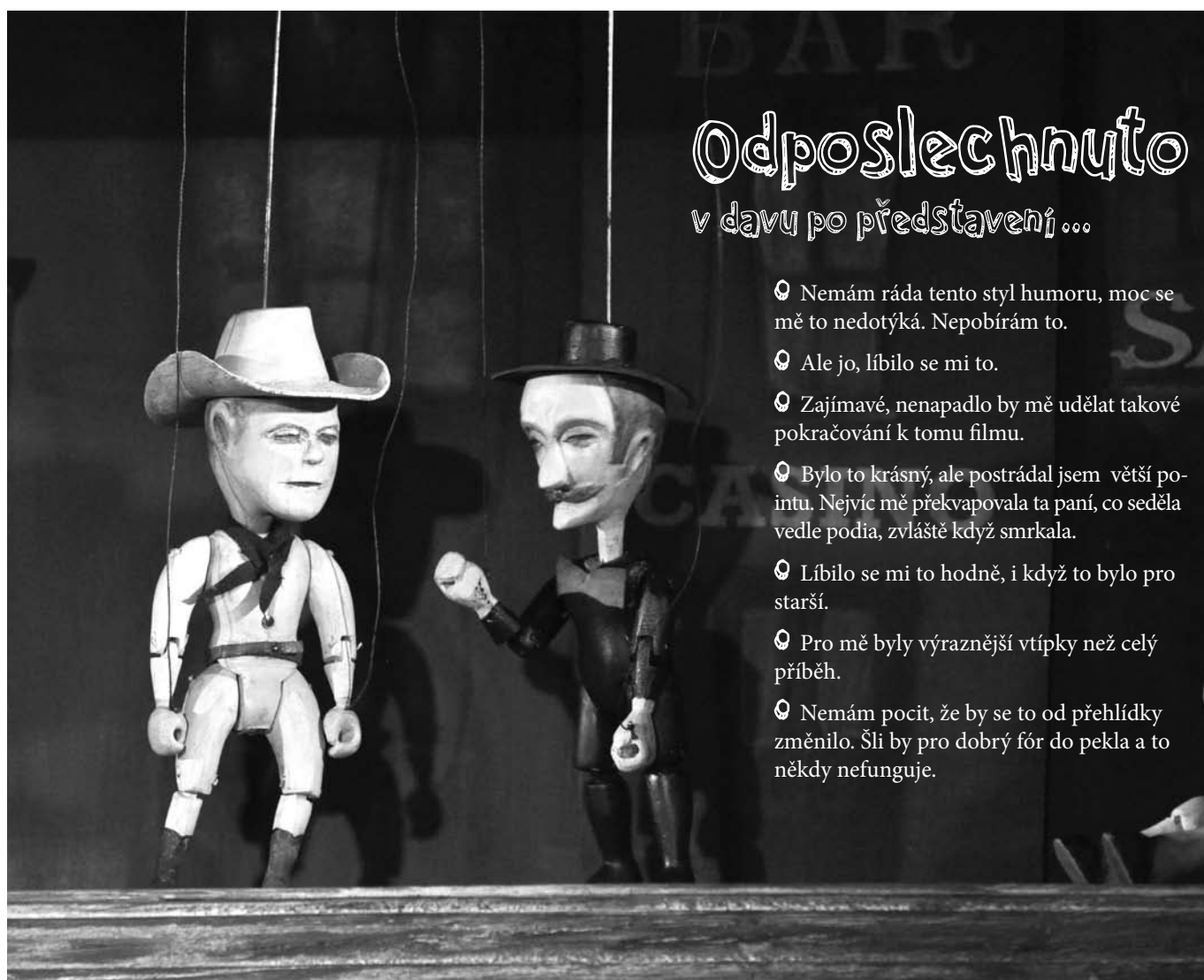
Jak jste se dostali k tomuto tématu?

První věc co nás lákala, byla vizuální podoba. Vždy jsem si chtěl zkusit prostředí škuneru nebo western. Potom jsme hledali nějaký námět. První verze měla být o legendách divokého západu, jak si žijí na jednom písečku a co zažívají. Některé legendy byly však jen literární postavy, některé žily a my měli problém, jak to navléknout. Chtěli jsme s tím jít na přehlídku a tlačil nás čas. Tak na základu, který jsme měli, vzniklo tohle. Pořád se na tom snažíme pracovat.

V čem se liší tato inscenace od předchozí tvorby?

Liší se úplně ve všem. Všechny inscenace, které jsme dělali, jsou vzájemně odlišné. Je to právě díky výtvarnému záměru. Já říkám, že jsme „potkali divadlo“ a moc se nám líbilo. Seznámili jsme se s lidmi, co již zkušenosti měli a začali jsme ho dělat taky. Nepolíbení jsme poznávali různé techniky a typy loutek. Vždy mě láká zkusit něco jiného, ne vyrobit pro první hru maňásky a hrát celý život jen s nimi.

ptal se TJR

Odposlechnuto

v davu po představení...

- ☞ Nemám ráda tento styl humoru, moc se mě to nedotýká. Nepobírám to.
- ☞ Ale jo, líbilo se mi to.
- ☞ Zajímavé, nenapadlo by mě udělat takové pokračování k tomu filmu.
- ☞ Bylo to krásný, ale postrádal jsem větší pointu. Nejvíc mě překvapovala ta paní, co seděla vedle podia, zvláště když smrkala.
- ☞ Líbilo se mi to hodně, i když to bylo pro starší.
- ☞ Pro mě byly výraznější vtípky než celý příběh.
- ☞ Nemám pocit, že by se to od přehlídky změnilo. Šli by pro dobrý fór do pekla a to někdy nefunguje.

Pohyblivé obrázky

Hana Voříšková + Helena a Jiří Vedralovi

Na kus řeči s Hankou Voříškovou a Helenou a Jiřím Vedralovými

Hani, kde stále bereš inspiraci?

Hanka: Ono to tak kolem mě lítá – obrázky, slova... Někomu možná nelítá, ale mě jo. Asi je to dar. Stále si píšu na papírky poznámky, ale je toho víc, než vůbec stihnu zaznamenat a vytvořit. Někdy je těžké utřídit vše, co je kolem mě. Když třeba dokončím práci, jdu spát, najednou si všimnu, že jsem nervózní. A to vím, že to ještě není, že to nešlape. Samozřejmě že taky přemýšlím o tom, co mě napadá. Ale většinou právě ten nápad, to už je to ono. To pak úplně cítím v břiše.

Jak vzniklo právě toto představení?

Hanka: Toto představení vzniklo díky pozvání na festival papírových divadel, kde jsme už několikrát byli. Je to v cizině, musí to být tudíž srozumitelné a navíc „papírové“. Už jsem zahrála vše, co jsem měla a bylo potřeba vytvořit něco nového. Tak jsem si poprvé v životě zkusila vyrobit představní k termínu. Navíc jsem tento rok chystala svou výstavu obrazů, některé už jsem měla, jiné teprve tvořila. Napadlo mě, že bych ty obrazy mohla využít. Když vidím (a tvořím) obraz, představuji si za ním situaci. Chtěla jsem tedy obrazy rozpohybovat, vytvořit mini situace. Polotovary jsem přinesla Vedralovým a režii představení provedli vlastně oni. Jednak vybrali co ano a co ne. Jejich výhodou také je, že to představení pozorují z venku – dotvářeli jej a sestavili ho včetně předmětů, které vylétávají. Já jsem dodala ingredience, ale představení vytvořili oni.

Jak se spolupracuje s Hankou?

Jiří: Bojíme se jí. (smích) Ale nehádáme se, to jenom tady s manželkou... Hance pak přineseme nápady a ona řekne, co je dobré a je to. V tomto představení se naše spolupráce prolínala. Bylo z čeho vařit, nejprve přinesla suroviny, každý ochutnal a řekl, co mu chutná a co ne. Tady jsem mohl využít taky toho, že rád rybařím. Řekl jsem si, že letos si musím zachytat i na tom jevišti a vznikly z toho ty létající předměty. Prut, který používáme v inscenaci je dokonce mořský. A teď už i divadelní.

Na jevišti jste na sebe neuvěřitelně naladěni...

Helena: S Hankou už spolupracujeme delší dobu, jsme na sebe napojeni. Víme, jak reagovat. Ale uvědomujeme si, že každé představení je úplně jiné. Máme nachystanou kostru, víme co bude, ale velkou roli hraje, jací lidé přijdou, jak se přelévá čas, jak dlouhé pauzy děláme, jak navazujeme jednotlivé věci. Vše spolu souvisí.

Na LCH jsme vás mohli vidět již několikrát, ale poprvé součtíte v hlavním programu. Pociťujete tuto změnu?

Helena: Tak to je pro mě úplně nová informace. To jsem nevěděla! Hanko?

Hanka: Já jsem jim to neřekla... Teď jsi to prozradila. A to jsem si myslela, že to utajím. Teď už na jeviště nepřijdou. (smích)

ptala se Petra Hlubučková

Odposlechnuto

v davu po představení...

- ☉ Malý zázrak... vlastně velký. Hanka je neuvěřitelná. Nechápu, jak to dělá... Prostě vítězka.
- ☉ Bylo to super, ke konci možná trochu dlouhý, ale hudba vymakaná, zatím nejlepší, co tu byla.
- ☉ Takovýhle představení se musí dávat první den, a ne na konci, když jsou všichni unavený. I když se člověk snažil, tak se oči zavíraly.
- ☉ My už od pradávna víme, že Hanka je taková hračka a tohle mě dojímalo, protože se člověk zakoukal a nemohl odtrhnout oči. Roztomilé...
- ☉ Po výtvarné i hudební stránce dokonalé, bylo tam napětí, i když jsme trochu tušili, co se stane, ale stejně to bylo napínavé. Bylo to super.
- ☉ Usínala jsem, ale to není představením. Mám prostě odpolední útlum.
- ☉ Jako vždy dokonalé. Hanka je velmi precizní, navíc tam byl nádherný hudební doprovod, takže dokonalá symbióza. Krása.

Dotknout se Krásky

Psát o jakémkoli představení Hanky Voříškové je obtížné ze dvou důvodů – jednak se člověk neubrání superlativům, které mohou znít pateticky či sentimentálně, a pak – jak slovy popsat dotek krásy a poezie? Nicméně se o to pokusím. Mohlo by se říci, že autorka se svými *Pohyblivými obrázky* svezla na vlně současně populárních připomínek počátků němeého filmu (v představení nezazní ani slovo, jediný text přitančí napsaný na papírových cedulkách, filmové triky jsou vyráběny přímo před našima očima). Nicméně, kdo její práci zná, ví, že Voříšková se kombinací živé animace se scénickou akcí zabývá dlouhodobě a dovádí jí k dokonalosti až orientální. Proč zrovna orientální? Jednak jí připomínají jednoduše (na)malované postavy a scénérie, ale je jí blízka i rozvážnou pomalostí, kdy si můžete v detailech vychutnat jednotlivé fáze „tvoreni“. A v neposlední řadě filozofickým podtextem, který hovoří ve stylu jakéhosi „výtvarného haiku“ o věcech vážných a důležitých. To vše je velmi uvážlivé a přesně propojeno s živým hudebním doprovodem (zde kombinace nástrojů a hracích strojů).

Tématem *Pohyblivých obrázků* není nic menšího nežli život a smrt, koloběh světa, zázraky, které vznikají dotekem Božího háčku (a ten je na scéně ukázán jednak v kreslené miniatuře, ale i v obrovském 3D rozměru. Vidět *Pohyblivé obrázky* právě na Chrudimi je velký zážitek. Dětské diváci totiž neúmyslně dokreslují příběh, když vztahují dychtivé ruce k artefaktům, které se na Božském háčku (blízké a přece nedosažitelné) vznášejí nad hledištěm, ať je to vak peněz, který rozpoutal válku a způsobil krveprolití, nebo slunce podobné zlatému míči, na němž se postava křehkého človíčka drží zuby nehty. Materiál, který autorka potřebuje ke ztvárnění svých divadelních zázraků, si v podstatě může opatřit každý – lampa, která prosvětluje zezadu po domácí vyrobené kino, jakousi laternu magiku, kousky papíru či tužku na sklo. Ovšem, těžko si opatříte ono vnitřní vybavení, invenci, cit pro poezii a hladivý humor, kterým Voříšková vládne. Každý z obrázků, jež vznikají přímo před námi, má svůj příběh a dokonalou, byť jednoduchou pointu. Např. z moře plného rybek s „očkem“ je vylověna rybářem jedna z nich a vytažena do nejvyššího patra obrázku se dokreslením stává okem jeho vyvolené. Z příběhu o oráči, zoraném poli, z něhož odlétající vrány nenápadně zformují rysy tváře, se rodí podoba vráscitého starce.

V úsporně mrazivé zkratce se nás dotkne příběh zbytečné války, který začíná pytlem, o němž jeden človíček (pomocí bubliny) tvrdí – MOJE. Vzápětí to samé sdělí i druhý, následuje záplava postavíček z obou stran, jejichž meče připomínající kříže o sebe třesknou, a vzápětí jsou zality proudy krve. Úklidem, tedy utřením krve, na obrázku zůstane hřbitov plný křížů. Ovšem ten nejzapamatovatelnější a nejkrásnější obraz je zrození motýlů z neposedných kukel. Když je pak celé klubko motýlů vysláno na božím háčku do hlediště, všichni unisono vydechnou nadšením. Pohyblivé obrázky Hany Voříškové jsou esencí krásy, a zároveň ukázkou scénických možností. Je to přímo učebnice inspirace pro všechny umělce. Ona totiž nejen umí a zná, ale zároveň dokáže přesně odhadnout, kolik času potřebuje divák, aby všechny ty nápady vstřebal. Díky tomu není třeba diskutovat o věkové vhodnosti představení – jako přilepení seděli po celých 40 minut jak ti nejmenší, tak i dospělí.

Jana Soprová

Pohyblivé obrázky - potěšení pro oko i duši

Hana Voříšková si vytvořila téměř vlastní druh divadla. Příběh bývá redukován, ba minimalizován, a mnohdy ani není zobrazen jednáním, tedy usilováním postav o naplnění jejich cílů. Často chybí výraznější zápletka, někdy i vztahy. Jde o vylíčení emotivně působivé události, určité nálady, atmosféry, citového stavu, o lyrickou reflexi... Toto oslabení konstitutivních principů divadla dramatického, do značné míry i epického typu, je ale vyvažováno přítomností tvůrce – „vypravěče“, který je jakýmsi demiurgem dění, komunikujícím beze slova s divákem. A neoddělitelnou součástí zážitku je právě přítomnost vzniku akce i jejího výtvarného vyjádření.

Zdráhám se nazvat toto divadlo výtvarným, neboť výtvarné divadlo vnímám jako dynamizovaný pohyb do značné míry abstraktních výtvarných znaků. Není to tak docela ani tzv. divadlo předmětné, neboť tomu jde především o využití metaforiky užitkových předmětů. Není to ale ani pravověrné loutkové divadlo, neboť tu zdaleka ne vždy postavy představované loutkami jednají; mnohdy jsou jen součástí dění a někdy tu není vůbec žádné jednání: na nebi září souhvězdí Velkého vozu, ruka je dokreslí i s koněm a vůz odjíždí po otáčející se obloze, zatímco člověk pod klenbou jej sleduje. A v inscenaci, o níž je řeč, nejde ani o čistou stínohru, neboť do té vstupuje také malba a to, co vidíme za „plátnem“ naopak vystupuje do prostoru a atakuje i nás. Jde o specifické divadlo výtvarné akce. Ale možná nejpřesnější charakteristikou je právě název této inscenace: *Pohyblivé obrázky*.

Jde o pásmo deseti malovaných a stínoherních rozpohybovaných obrázků, přecházejících místy do trojrozměrného prostoru, které zvláštním způsobem spoluvytváří, doplňuje a s nimi komunikuje živá hudba manželů Vedralových (Muziga). Jak již řečeno, obrázků takřka bezdějových: ruka nakreslí vodní vlnky, ve stínohře přijede rybář, nahodí udici, shora se objeví háček i nad ním a zvětšený pak i nad diváky; ryby připlavou ke břehu, na němž stojí člověk, přijede převozník, člověk nastoupí a odjedou; na břehu se objeví další tři lidé a mávají, obloha zrudne a vše zmizí.

Zdánlivě banální minipříběhy, odehrávající se v jakémsi zpomaleném až pozastaveném čase, dostávají pointou až transcendentální či metafyzický význam. Pohyblivé obrázky jsou potěšením pro oko i duši.

Škoda jen, že není dotažen a završen kontrapunktický motiv návradů a úlovků vytažených muzikanty ze stínohry a nabízených jako otázky divákům. Obraz človíčka, který odlétá se vztáženými rukama na zvětšeném slunci, je krásný a krásně nahořkle optimistický, ale myšlenkovým závěrem či ještě spíš shrnující či vrcholnou otázkou není. Uvažovat by se dalo i o dalších drobnostech, jako je zbytečně podrobné vykreslení (boží?) tváře nad zoraným polem či hereččino užití drasticky groteskních brýlí s rybíma očima. Snad jsou to přehnané nároky. Ale dílko tak hluboké a ambiciózní si o ně říká samo. A na jeho nepochybných kvalitách i zážitku z něj to nic neubírá.

Luděk Richter

Posezení v trávě s Vendulou Burger

Mohla bys prosím v několika větách představit hereckou metodu Jacquese Lecoqa, s kterou v Budilově divadelní škole pracujete a uvést konkrétní příklad z této inscenace?

Jsem ráda, že se na to ptáš. Tato metoda není jen k tomu, aby se stal člověk hercem. Právě na to se mě lidé často ptají, stejně tak, jestli je to škola pantomimy, tance nebo herectví. Já jim odpovídám, že v budoucnu by to měla být škola dramatické tvorby, tvořená na základě poznatků, které jsem získala od pana Lecoqa.

Na jedné straně je to práce s tělem, na druhé straně je to o řemeslu – náročná technická i fyzická část. Snažíme se o přirozenost. Vědět proč jsem zrovna na scéně a být na ní co nejpřirozenější, jak jen to jde, i když je tam jakákoliv stylizace. Teď narážím třeba na tuto inscenaci, kde musí člověk prožívat a být v tom úplně ponořený.

Ráda bych otevřela denní studium. Na začátku týdne by studenti dostali téma, na kterém by pracovali a na jeho konci něco předvedli. Přesně tak pracoval Lecoq. Všechny 30 lidí pracovalo od rána do večera, dostávali sice podněty, ale byli nuceni pracovat o samotě bez pedagoga a na konci každého týdne na zadané téma uspořádali pětiminutové představení.

U nás ve škole by si měl každý najít své místo. Zjistit, jestli je víc tvůrce, který má nápady, přináší nové impulzy, objevuje nové cesty. Mimo to musí samozřejmě zpracovávat i to, co mu pedagogové předkládají. Proto pedagogové nejen učí, ale i vystupují. Musíme být schopní to zahrát. Doufám, že se mi jednou podaří, aby byli studenti lepší než já. Což je stejné přání, jaké měl Lecoq. Chtěla bych, aby byli inspirací pro mě i ostatní. Mě osobně pedagogika hrozně nadchla už ve Francii. Učit studenty je pro mne na prvním místě. Na druhém je pak být sama na scéně a ověřovat si, jestli to, co učím, je správná cesta.

V rozhovoru pro *Amatérskou scénu* říkáš, že lidé, kteří si projdou Lecoqovou metodou, v sobě objeví to, v čem jsou nejlepší a čemu se budou chtít v životě věnovat. Znamená to, že v tvém případě to bude učení?

Přesně tak. Chci se věnovat pedagogické činnosti až do smrti. Přináší mi to radost. Má to samozřejmě občas svoje úskalí. Nicméně nejvíc mě baví být zavřená se studenty a tlačit je k tomu, aby si uvědomili, že čím víc na sobě budou pracovat, tím můžou být lepší.

Nejdůležitější je pro nás pak to, jak to působí na diváka. Jestli to pochopí, jestli vidí nějaké zrcadlo, hloubku, anebo případně řekne, co ho na tom irituje. Když divák přijde a řekne: „Mě to chytlo. Nechal jsem se úplně unést.“ Tak to je pro mě úplně to nejcennější. Chceme od diváků zpětnou reakci, jejich názory nás posunují dál.

Jak jste přišli na téma manipulace a myzofobie (fobie z nečistoty)?

Vycházím vždy z toho, co slyším kolem sebe, jaké mají lidé problémy, co řeší, co je zajímavé. Jsem všemu otevřená. Téma MANIPULACE mne provázelo celý rok (*pozn. red.: předtím to byla KRIZE a pro příští rok si stanovila IDENTITU*).

Manipulace má mnoho možností. Může být psychologická, fyzická nebo se odrazit od samotného významu slova. Mano znamená ručičky, proto se mi ostatně v této inscenaci objevují. Mimo to jsem do inscenace vnesla svoje vlastní téma: fobie z čistoty, s kterou jsem se setkala v rodině. Úplně původně jsem měla docela jinou představu, ale režisér Robo Nižník nás přivedl k minimalismu a začal nám klást různé překážky, které jsou mimochodem pro tuto metodu také velmi podstatné. Překážky by měl člověk brát jako výzvu. Nic není nepřekonatelné.

Málem bych zapomněla zmínit, že jsme dnes neprezentovali hotovou inscenaci. Měli jsme na ni málo času, takže nás čeká ještě práce. Všimli jsme si míst, kde chybí pointy a kde je třeba ještě něco dotáhnout. Bereme to jako work-in-progress.

Zajímalo by mne, pro jaký prostor jste inscenaci koncipovali, protože mezi diváckými ohlasy zaznělo, že MME LIKVIDÁTOR viděli dnes po několikáté a že měli s dnešním prostorem problém. Jak jsi ty vnímala velký divadelní sál Karla Pippicha?

Prostor byl pro nás dnes opravdu velká překážka. To je pravda. Diváci by měli být úplně u té klece, v které jsem já, a vnímat stísněnost. Musím říct, že jsem vnímala, že lidé nereagovali tolik, jako tomu bylo před pár dny na festivalu v Hradci, kde jsme to hráli ve sklepech, tedy v malém uzavřeném prostoru. Hrálo se mi tady dobře, už jenom kvůli tomu, že jsem to mohla hrát čtyřikrát za sebou. Tu možnost jsem opravdu uvítala. Bylo fajn, že se zvládla i všechna technika, protože jí je tam skutečně hodně. Není jednoduché skloubit projekci, světla i zvuk. Obzvláště, když jsme na přípravu měli jen hodinu. Původní představa byla, že bychom to dělali na jevišti, kde by s námi seděli i diváci. Ale to se bohužel kvůli časovým dispozicím nepodařilo. Ověřili jsme si, že velké divadlo tomu staví velkou bariéru. Takže aspoň víme, že chceme sklepní prostory undergroundového typu. Zkrátka něco, co by vyvolávalo stísněnost.

ptala se Magda Zicháčková

Pokus o Cirque du Soleil a bálování

Ve 21.15 propuká akce, která předznamenává, že se blíží konec Loutkářské Chrudimi – představení *Stromodivy* souboru Facka. (Taky máte pocit, že byl festival letos kratší než jindy? Asi je to tím, že jsme jej zahájili až v neděli.)

Sedáme si na lehce vlhkou trávu u náhonu za divadlem. Za řekou vidíme přivázané hadry, lana natažená od stromu ke stromu, a jakési podivné postavy, vyhlížející jako klauni. Ti se vybavují stejně jako postupně se trousící lidé, popíjející a s jistým údivem pozorující podivnou scénérii, kterou soubor Facka z Brna staví již několik dní. Dojem amfiteatru ještě více umocňuje způsob, jakým si publikum k řece posedalo. Místo bylo vybráno sice poeticky, ale po chvíli je jasné, že tak snadné to mít nebudeme. Naší přítomnosti si nevšimli jen herci, kteří se pomalu chystají za řekou, ale také komáři. Bzučí nám u uší, nalétávají do očí a především štípou... Po chvíli se odevšad z davu začínají ozývat zvuky pleskání umírajících komárů. Dobře jim tak! Snad nám utrpení vynahradí umělecký zážitek.

Představení *Stromodivy* začíná příchodem několika klaunů, kteří ze všech stran směřují směrem ke středu, odkud pozorují prostředí, ve kterém se nachází a publikum, které se shromáždilo za vodou. Jak už název představení napovídá, všichni jeho účastníci objevují divy, které stromy nabízejí. Jedna aktérka přechází po laně ze stromu na strom, další po něm slaňuje, ostatní zůstávají dole a schovávají se do keřů, které jsou pro ně útočištěm i ochranou, a pak zas odvážně vystupují do volného prostoru. *Stromodivy* jsou vizuálně působivou podívanou, s jasným tématem, ale bez děje. Sledujeme jisté vztahy – přátelství, lásku, nenávisť, ale ty jsou tu spíše proto, aby připravily půdu pro efektní výstupy: chůzi po provaze, balancování na obrovském míči, žonglování, vytváření hraček z balónků, hry s obručiči... Většina výstupů bohužel s divy stromů příliš nesouvisí a po chvíli je zřejmé, že naše stromová očekávání byla

Odposlechnuto

v davu po představení...

☉ Nám se to moc líbilo. Konkrétně MME LIKVIDÁTOR jsme viděli potřetí. Nejprve v pražském Studiu Citadela, pak před pár dny v rámci Open Air festivalu v Hradci a dnes. Bohužel dnešní repríza nám kvůli prostoru velkého divadla nějak nesedla. Víc tomu sluší komornější prostor. Pomohl nám k tomu se dostat víc „dovnitř“. Dnes jsme cítili zvláštní odstup. Ale i tak to bylo moc fajn.

☉ Omlouvám se, ale pokaždé, když mám nějaký silný emotivní zážitek, tak o tom nemohu bezprostředně po představení mluvit. Musím si to znovu nějakým způsobem rozebrat a snažit se to pochopit.

☉ Bylo to takové konceptuální. Vlastně jsem se s touto hereckou technikou setkal vůbec poprvé a právě to pro mne bylo nejzajímavější. Ve Francii je to v současné době velmi populární. Líbí se mi to „zfyzičtování“ vnitřních stavů... To jak se tam zjevila, bylo hrozně krásné. Mám rád, když podle výrazu okamžitě poznám, o jaký charakter se jedná.

možná příliš velká... Nebýt zajímavé hudby, komáři (a zklamaná stromová očekávání) by nás vyhnali mnohem dříve.

Ve 22.30 je v Modré hvězdě zahájena prezentace Semináře G. Seminaristé obřadně podávají Jakubu Vašíčkovi kytaru. On nechává magicky objevit trsátka a... Začínají znělkou (Semi-nář – Semi-váš – Seminář Gé – Seminář Gis). Poté Jakub s Ondřejem Müllerem uvedou první výstup, který uvidíme. Jedná se o náhodně sestavené věty, které seminaristé napsali na papírky a inspirovaly je k nejrůznějším melodiím, skřekům, zvukům, nástrojům... Společně vytvářejí neuvěřitelný sled slov i hudby a dokazují, že s dobrými nápady a chutí tvořit může vzniknout malý zázrak. Druhým výstupem je tzv. Medley, tedy mix známých melodií a písní, které vtipně propojují. Začínají i končí písní *Hey Jude* a potvrzují oprávněnost pýchy, s jakou o nich mluvili jejich lektori. Na přání publika ještě přidávají improvizaci, jejímž startovním bodem je právě potlesk publika.

O několik okamžiků později se na pódium vrací kytarista Tomáš Langr (který zahrál několik písní ještě před prezentací semináře) a pokračuje tam, kde skončil: hraje nejrůznější písně, české i zahraniční. Škoda jen, že se akce jmenuje „Loutkářský bál“ – jeho vystoupení je spíše k poslechu, než k tanci. Seminaristé postávají okolo, popíjejí a vyhlížejí, zda nedojde k nějakému tanečnímu „převratu“... Na pódium nejdříve přichází Jarmilka, poté Kuba, nakonec Ondra a postupně se přidávají i ostatní loutkáři (s chrastidly a bongem). Konečně propuká to, na co jsme se těšili – jam session a pořádná tancovačka.

Je 23.40 a jistý elegantní mladý muž mě žádá o tanec. Jistě chápete, že v takovéto situaci musím přestat psát. Dobrou!

Petra Hlubučková

Učte se, Kurňa!

Představte si, že vstoupíte do místnosti a po stolech se válejí nohy, ruce, hlavičky bez těl a tělíčka bez hlavy. Ve vitrínách kolem jsou skalpely, infuzní vybavení, stetoskopy, šití, endoskop a injekce. Za skříní stojí operační lůžko. Takhle vznikají v učebně zdravotnické školy loutky semináře „D“ lektorů Pavlína Kordové a Ladislava Veselého.

Když v půl jedenácté vstoupím do třídy, jsem zmaten a zároveň fascinován. Všichni kolem pobíhají a jsou tak zaujatí prací, že ani nepostřehnou, že mezi ně přibyla další osoba. V tomto semináři se nehraje na hudební nástroje, nepřevádí se etudy, nehrají se hry. Tady můžete jen koukat a žasnout, co několik seminaristů za týden vytvořilo a pořád mají energii zdokonalovat své loutky. Někteří je už kompletují, jiní ještě kaširují, jiní barví. „Nejsi v ose!“ upozorňuje vrtajícího frekventanta Láda. „Stejně to má být hrbáč,“ reaguje on. Za chvíli se dvě dívky snaží společnými silami upevnit vrták do aku-vrtačky. „Učte se, kurňa,“ pobízí je se smíchem Veselý. Prohlížím si na stolech ležící nákresy figur a knihy o technologii. Každý je plně soustředěn a jakoby pro něj v této chvíli existovala jen loutka, kterou vyrábí. Pavlína s Ládou mezi nimi chodí a pomáhají. Vysvětlují principy jak zlepšit pohyb, jak loutku zkompletovat. Za chvíli přijdou i za mnou s otázkou jestli se chci na něco zeptat, neváhám...

Jakým způsobem tento seminář pracoval?

Láda: Začali jsme teorií. Pak jsme si vyřezali z polystyrenu hlavy a pak jsme kaširovali toaletním papírem. Princip těla je – dřevěná kostra a polystyren na vytvarování těla.

Pavlína: Byť jsou to lidé starší osmnácti let, dělali jsme hry, které nám měly pomoci uvědomit si, jak emoce a charakter ovlivňují rysy obličeje. Naším cílem bylo ukázat, že je nutné toto přenést do všech částí těla, dotáhnout to do rukou i do nohou – vše je součástí, nejen hlavička. Celé tělo vytváří charakter, který má loutka zastupovat.

L: Nechtěli jsme, aby to byl plovák s nalepenýma očima. Chtěli jsme loutky s charaktery. Jak se to podaří, to se uvidí.

P: Někdo měl konkrétní představu, někdo mlhavou. Podle charakteru (zlý, dobrý...) jsme radili, co by se mělo na loutce objevit, jaké atributy, aby se podpořil typ postavy, aby to byla určitá osoba.

P: Neděláme trikovou loutku, jde nám o základní pohyb a o to, aby loutka byla funkční (aby se neprotáčely a nevyvracely ruce, nezadrhávaly nohy). Budeme se ještě věnovat navazování, ale bohužel není už prostor na zkoušení více možností.

Specializovali jste se na konkrétní typ loutky?

P: Od začátku bylo dáno, že budeme vyrábět drátové marionety. Jedna holčička si přesto chtěla udělat marionetu na nitích.

Jaká byla práce s posluchači?

L: Výborná. Mám pocit, že je to baví.

P: Vzhledem k tomu, že chodí o hodinu dřív a o hodinu déle tu zůstávají, je vidět, že se jim to líbí.

L: Chtěl bych pochválit frekventanty.

Bude mít „děčko“ nějakou prezentaci?

L: Budeme mít výstavu v divadle nebo v parku u stanu.

Seminaristé se svěřili:

- Zatím jsem pracovala jen složitě se dřevem. V tuhle chvíli je pro mě extrudovaný polystyren výhrou protože se do něj řeže výborně a zjednoduší to práci. Zaujal mě způsob technologické výroby, který je jiný, než se popisuje v knihách.

- Nelákal mě jiný seminář. Tohle je děsná piplačka, nezávidím to lidem, kteří to dělají normálně. S výrobou loutek jsem neměla žádné zkušenosti, ale baví mě to. Potřebovala bych ještě tři dny, abych jí dodělala.

Špióni ze seminářů

Seminář A Celé hodiny manipulujeme se svým tělem. Posunovali jsme zeď! Vší silou. Věřili jsme. Ale Simon řekl, že někteří věříme málo. Zeď však věřila silně, stála si za svým (a na svým...) Rozhodnutí prezentovat přineslo nějaké komplikace. Chceme prezentovat, ale nemáme čas na velké zkoušení. Zároveň chceme ještě seminářovat, vyzkoušet si další možnosti práce s tělem, s loutkou. Nějak jsme to vyřešili, tak uvidíme. Těším se na ukázky ostatních. *No stress, Špion JES*

Seminář C Velice nečekaně, dnešní ráno začalo dlouhou, možná i delší debatou o včerejších představeních. Ve zbývajícím čase jsme vyzkoušeli pár metod, jenž se nám hodí k lepšímu vedení dětí v dramatické výchově. Zbytek semináře se řešilo použitím těchto metod a obdob. Zřejmě poslední informace ze semináře C. *Špion Tsukasa*

Seminář D Pomalu, ale jistě se chýlíme k závěru. Všichni dořezávají, dobrušují a lepší snad už poslední detaily. Už zbývá jen malovat, přišroubovat zbylé části těla a obléknout je. Myslím, že na sebe můžeme být všichni hrdí. *Špion James Bond 0062*

Seminář E Dnešní seminář se točil okolo postelové scény. Každý si to vyzkoušel po svém. Někteří s foťákem v ruce, jiní si k tomu vzali nůž a vidličku. *Špion Týbl*

Seminář R Dnes jsme si užívali divadlo, meloun, divadlo, výlet do spíže, divadlo a kočičí jazýčky. Něco se chystá a bude to kočkomysí... *Špion Kulina*

 Uživatelé Romeo a Julie změnili svůj vztah na komplikovaný.

Uživatelé Jeníček se líbí stránky Pardubický perník.

Uživatelka Taťána vložila uživateli Oněgin vzkaz na zeď. To se nelíbí uživateli Oněgin.

Co jsme si navařili! aneb dnešní předváděčky seminářů

14 hod. | MED

ukázky semináře A

pro vykřičníčkovou skup. A

14 hod. | u pomníku J. Ressela

Jak Ressel K vynálezům přišel

pro vykřičníčkovou skup. B

14.20 hod. | MED

ukázky semináře A

pro vykřičníčkovou skup. B

14.20 hod. | u pomníku J. Ressela

Jak Ressel K vynálezům přišel

pro vykřičníčkovou skup. A | pro všechny

14.50 hod. | za divadlem Karla Pippicha

ukázka semináře P

15.05 hod. | za stanem Gambrinus

ukázka semináře R

15.20 hod. | ve stanu Gambrinus

ukázka semináře E

15.40 hod. | ve stanu Gambrinus

ukázka semináře G

14–16.30 hod. | v rozborové místnosti Divadla K. P.

výstava seminářů D a K

Loutko-caching

Mnoho z Vás již tuto kešku našlo, ale redakce stále odměňuje další objevitele. / Nápověď je: CHODIDLO

Loutko-caching 2

Kačeři, tato keška byla již také objevena a dokonce ji během odpoledne někdo stihl odcizit (netušili jsme, že se kradou i prázdné lahve od rumu...). V noci jsme proto kešku obnovili. / Nápověď je: TAM, KDE VODA STOJÍ

„Představte si, že Každý máte dvě vlastní soukromé oponky“

Lektoři Tomáš Volkmer a Hana Galetková považují komiks za výhodný především proto, že jej mohou použít jako vizuální předlohu. Pokud něco čteme, představujeme si, jak to asi vypadá, kdežto komiks už pro nás přímo zachycuje konkrétní představu.

Práce v semináři se odvíjela od komiksově negativní pohádky *A na hrubý pytel jen hezky po zásluze* od Jiřího Šalamouna (případně ji naleznete v knize *Opilý kocour & potíže se zákonem*). Abyste tomu rozuměli, negativní pohádkou se myslí to, že nekončí úplně tak dobře, jak jsme zvyklí. Princezna je sežrána Drakem, matka Královna zemře žalem, nosiči, kteří měli Princeznu uhlídat, jsou popraveni a Drak je po soudu odsouzen ke smrti, a to i přesto, že Princeznu zdlábnul kvůli trýznivému hladu.

Komiks Jiřího Šalamouna, který si vybrali, má 28 obrazů, na jejichž základě seminaristé nejprve zrekonstruovali příběh a interpretovali jej. Následně si vyčlenili 14 obrazů se zásadními situacemi, ty rozčlenili a v závěru pracovali pouze s 10. Ostatně ty, které si vybrali, budete moci vidět na výstavě. V komiksu se společně pokoušeli objevit loutkový potenciál. Museli nalézt vše, co divadlo vyžaduje a co na druhou stranu komiks neumí.

Charakterizovali postavy a hledali, co je pro ně specifické – jaké jsou, jak vypadají, jaký mají vztah k ostatním postavám, protože to je podstata scénografické práce. Měl by umět nad dílem přemýšlet stejně dobře jako dramaturg. Na tabuli pro jistotu visel papír, na kterém byly sepsány postavy, které se v komiksu vyskytují a na jejichž podobě pracovali. U každé z nich bylo napsáno pár charakteristických rysů (Král by měl být starý, snadno manipulovatelný, mít rád svou dceru a volit pouze jednoduchá řešení, naproti tomu Drak je lstivý, silný, hodně barevný a hlavně hodně hladový).

Od podrobného dramaturgického výkladu si během dalších seminářů rozdělili jednotlivé scény do skupinek a vymýšleli vizuální podobu postav a prostředí tak, aby vše odpovídalo ději.

Dnes poprvé si vzájemně přešli připravované situace. Jak mi sami lektoři sdělili, pro veřejnost se bohužel hrát nebude, takže mi bylo velkou ctí být jejich jediným divákem. Nicméně o ukázkou z tvorby nepřijdete, budou vystavené scénografické návrhy a to nejen plošné, ale i trojrozměrné (alobalové trůny, les z pastelek, loutky ze zeleniny, papírový loutkovo-realistický nebo plastelínový).

Každý z návrhů byl zcela osobitý. Už jenom tím, pro jaký materiál se při výrobě rozhodli. Měli neskonale mnoho možností – od alobalu, modelínu, přes špejle, papír až po zeleninu. Lektor Tomáš Volkmer mi k různorodosti exponátů řekl: „*Naše zkušenost je taková, že když věci vznikají, tak je dobré si to zprvu rozpitvat. Nechtěli jsme určit jeden materiál nebo řád. Výtvarná stránka je vždy o zhmotnění myšlenek – představ.*“

Při hraní řadili situace po výkladu děje. Posouvali jsme židle po třídě, jak si to žádal rozpis scén visící na tabuli. Některé situace se dokonce dublovaly, ale o to zajímavější byla možnost porovnání zpracování. Po prvním projetí se udílely připomínky: co by jednotlivým situacím pomohlo, jakým dalším způsobem by se mohly loutky využít – jak jinak by se daly animovat. A zároveň, co by měly loutky říkat, jelikož všichni vycítili potřebu k situacím přidávat zvuky, hlasy nebo hudbu. Ta situacím neuvěřitelně pomáhala. Po úpravách se vše sjelo ještě jednou – rázem byl rytmus, význam, děj i hudba výraznější i čitelnější.

Magda Zicháčková

Uživatelé Drak a Princezna už nejsou přátelé. To se líbí uživateli Princ.

Zcela jiné muzeum

Muzeum loutkářských kultur se nám letos představilo v novém hávu. Co se změnilo a jak vidí festival LCH přibližuje ředitelka MLK Mgr. Simona Chalupová.

Muzeum Loutkářských kultur je po celkové rekonstrukci. Jak se změnila expozice a co Vás k tomu vedlo?

Expozice se liší zásadně. Původní expozice kladla důraz na různé techniky. V jednom sále byly všechny marionety – české, zahraniční, staré, moderní, v dalším byly maňasci a opět pohromadě. V jiném sále byly vybrané významné loutky z různých států. Tento koncept nám přišel poměrně chaotický, tak jsme jej opustili. Zvolili jsme velmi jednoduchou linii – návštěvník by měl získat obraz o tom, jak se české loutkářství proměňovalo od počátků na konci 18. století až do padesátých let 20. století. Současnosti se věnujeme v ročních výstavách. V zahraniční části jsme zvolili také jinou cestu. Chceme vystavovat vždy jen nějakou ucelenou část. Nemá cenu vystavovat např. to, jak vypadá marioneta v Itálii a jak maňas z Číny, ale vždycky se budeme věnovat konkrétní oblasti. Teď jsem si vybrali orient, neboť je velmi koukatelný a zároveň je hojně zastoupený v naší sbírce a dlouho nebyl vystavován. Chtěli jsme ukázat, jak divadlo vypadá na východ od nás. Stálá expozice nám snad několik let vydrží, ale až se nám podaří dát dohromady nějakou další zahraniční kolekci, tak bychom ji rádi vystavili. Vystavujeme jedno a půl procenta sbírky, potenciál je veliký, ale prostory muzea malé.

Jak vnímáte LCH ze strany Muzea?

Markantně se zvýšila návštěvnost. Je vidět, že lidé se nepřijdou podívat jen na představení, ale i do muzea. Chodili k nám účastníci festivalu i mimo komentované prohlídky. Je fajn, že jsme se domluvili s panem Drtinou na konání malých představení v našich prostorách.

Stiháte sama navštěvovat festivalová představení?

Festival se koná v době, kdy se tvoří rozpočet na příští rok. Pro mě je to naprosto katastrofický čas. Jdu jen na jedno představení.

Jak se věnuje MLK současnému amatérskému loutkářství?

Naše kurátorka dokumentuje tento ročník a vytipovává soubory, se kterými bychom chtěli přijít do kontaktu a dokumentovat jejich činnost, abychom mohli rozšiřovat sbírku. Během roku o víkendech u nás hrají amatérské nebo poloprofesionální soubory, abych někoho neurazila. Kdo má chuť a vejde se do našeho sálku, tak má možnost si tu zahrát. Kdyby měl někdo zájem necht' kontaktuje muzeum. Děláme také workshopy pro malé i velké děti. Snažíme se zaměřovat na loutky, protože čím víc dětí si to zkusí, tím větší je šance, že je to začne bavit a budou se tomu věnovat dál.

Jak si myslíte, že by měla v příštích letech vypadat spolupráce MLK a festivalu?

Letos jsme vyzkoušeli, že fungují představení v muzeu a komentované prohlídky, v tom chceme určitě pokračovat. Ráda bych se domluvila s panem Drtinou, abychom to rozšířili. Myslím si, že by to bylo vhodné místo například pro tematické odborné přednášky. Bylo by fajn, kdyby se podařilo zařadit dvě až tři příští rok i s praktickými ukázkami, nebo s projekcí.

Muzeum bylo místem setkávání loutkářů na LCH ve festivalové hospůdce Kačenka. Uvažujete do budoucna o jejím znovuotevření?

Mluvili jsme o tom s panem Drtinou. Myslím si, že terasy jsou proto jako stvořené. Po rekonstrukci fasády jsou, ale v hrozném stavu. Jsou sice vyčištěné, ale neupravené. My teď soutěžíme s projektovou dokumentací na jejich rekonstrukci. Pokud vše dobře dopadne (nechci to slibovat), je tu možnost, že příští rok budou v provozu. Prostor bychom pronajali někomu, kdo by ho byl ochotný během festivalu provozovat. Bylo by to fajn. Vše závisí na rekonstrukci, slíbit to nemohu, protože přes úskalí výběrového řízení je těžké projít. Když to půjde dobře, tak by to mohlo příští rok být. Možná...

ptal se Tomáš J. Reš

Čím vším mohou být představení rušena? krátké, ale našťavané zamyšlení

Nabízené ruchové menu vypadá zhruba takto: máme tu děti (to chápeme), občas mobility (to nechápeme), předčasné odchody a pozdní příchody (tomu občas rozumíme), chrchlání a kašláni (to nezastavíme), chrápání (které je zábavné i trapné zároveň), hlasité žvýkání (to nesneseme), psi štěkot (kterému se smějeme), ale evergreenem letošního festivalu se nakonec stalo osvětování červeným světýlkem fotoaparátu, či snad dokonce blesk...

62. Loutkářská Chrudim je u konce, příliš už změnit nestihneme, ale co kdybychom do té šedesáté třetí vstoupili bez nbourávání atmosféry a rušení představení?

PH

Génius noci

Pokud bychom měli vypsát vše, čím se Ressel zabýval, co vyrobil, či koho ovlivnil, nečetli byste ve *Zpravodaji* o ničem jiném. Proto v posledním čísle uvádíme jen stručný výčet zlomku jeho dalších vynálezů. Přes svou dokonalost byl Ressel neskutečný narcis a tak vše čeho se dotkl a vymyslel, chtěl pojmenovat podle sebe.

Kresslice – speciální zdobení velikonočních vajíček vymyslel v obci v západních Čechách, která dodnes nese jméno Kraslice (jak se jmenovala v době mistrova pobytu, není těžké si domyslet). Místní, dobře si vědomi jeho přínosu loutkovému divadlu, pořádaly do devadesátých let ve svém městě krajskou loutkářskou přehlídku.

Kresslička – on pravěkou fosilii jako první objevil a pojmenoval. V rodině Joachima Barranda, dodnes uchovávají telegrafní korespondenci, kterou si Ressel s badatelem vyměňoval. (Původně měl Joachim v příjmení pouze jedno „R“, chtěl se alespoň částečně přiblížit svému vzoru a tak si jej zdvojit, výsledky jeho práce však srovnatelné nejsou.)

Kresslo – při pobytu na Slovensku zkomfortnil bratrům příbytky, pro Čechy již běžným nábytkem.

Re-Sell – První second-hand založený v Pardubicích r. 1852

Resslovaná zelenina – oblíbená pochoutka JR

Sedmi-resslice – loď poháněná vesly, v padesátých letech 19. st. se na Chrudimce pořádaly závody, těchto plavidel. Nevýhodou bylo, že lodě neudržely přímý směr, přelom nastal až po přidání osmého člena posádky, toho se již Ressel nedožil.

Jsmo si vědomi, že po publikování těchto objevů, přibude suicidálních pokusů mezi vědci a badateli, kteří doposud měli Ressela jen za málo významnou osobnost. Náš team však na sebe bere veškerou odpovědnost. MY byli u toho.

18 hod. | Divadlo Karla Pippicha

Variácie lásky

Bábkové divadlo Na Rázcestí, Banská Bystrica, SR
inspirativní program | 60 minut

10 a 15 hod. | Malá scéna Divadla Karla Pippicha

Budulinek

Naivní divadlo, Liberec
doplňkový program | 45 minut | od 3 let

11 a 13 hod. | Stan za Divadlem Karla Pippicha

Jabloňová pohádka

Loutky bez hranic, Praha
inspirativní program | 30 minut | od 3 let

13 hod. | Slavoj Divadla Karla Pippicha

Vyrob si svou loutku

Čmukaři, Turnov
dílna pro děti i jejich rodiče

16 hod. | stan za Divadlem Karla Pippicha

Dobrou chuť, vlk

Bábkové divadlo Na Rázcestí, Banská Bystrica, SR
inspirativní program | 50 minut | od 3 let

14.15 hod. | za Divadlem Karla Pippicha

Ukázky seminářů

17 hod. | za Divadlem Karla Pippicha

Vyhlášení výsledků

14-18 hod. | za Divadlem Karla Pippicha

Loutkářská pout' a slavnostní zakončení

19 hod. | před Divadlem Karla Pippicha

Debbi

koncert

Uživatelé Jeníček a Mařenka začali používat funkci vyhledávání pomocí GPS.

Uživatelům Jeníček a Mařenka se líbí recepty na stránkách domácípekárny.cz.

Zpravodaj 62. Loutkářské Chrudimi

Vydává a tiskne: Chrudimská beseda

Redakce: Marek Lollok, Jana Soprová, Petra Hlubučková, Magda Zicháčková, Tomáš J. Reš

Foto: Ivo Mičkal a redakce | Grafická úprava: Petra Libová

Kontakt: t. 603 380 628, mail: Marek.Lollok@seznam.cz

Neprošlo jazykovou úpravou!

Čtvrtek 4. 7. 2013

PROGRAM